

मुंबईतील महापौर निवास परिसरातील
जागेवर प्रस्तावित केलेल्या स्वर्गीय
बाळासाहेब ठाकरे यांचे राष्ट्रीय स्मारक
उभारणीस सुधारीत मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-२०१८/प्र.क्र.१४७/नवि-०७,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ मार्च, २०२१.

प्रस्तावना :

स्वर्गीय बाळासाहेब ठाकरे यांच्या स्मृती जपण्यासाठी मुंबई येथे स्वर्गीय बाळासाहेब ठाकरे यांचे एक भव्य स्मारक उभारण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. सदर स्मारकाकरीता सामान्य प्रशासन विभाग शासन निर्णय दि. २७ सप्टेंबर, २०१६ अन्वये “बाळासाहेब ठाकरे राष्ट्रीय स्मारक” या नावाने सार्वजनिक न्यास स्थापन करण्यात आला आहे. या स्मारकाकरिता मुंबईतील शिवाजी पार्क, दादर येथील महापौर बंगल्याची जागा रु. १/- प्रतिवर्ष या नाममात्र भाड्याने ३० वर्षे कालावधीसाठी “बाळासाहेब ठाकरे राष्ट्रीय स्मारक” या न्यास संस्थेस बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडून हस्तांतरीत करण्यात आली आहे. यासंदर्भात मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने माहे डिसेंबर, २०१८ मध्ये शासनास सादर केलेल्या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दि.२२ जानेवारी, २०१९ रोजी पार पडलेल्या मा. मंत्रिमंडळ बैठकीमध्ये मुंबईतील महापौर निवास स्थानाच्या जागेवर स्व. बाळासाहेब ठाकरे यांच्या राष्ट्रीय स्मारकाचे बांधकाम मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने करण्यास मान्यता देऊन सदर प्रकल्पासाठी लागणाऱ्या रु.१०० कोटी रक्कमेचा खर्च सुरुवातीस मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने त्यांच्या निधीमधून करावा व प्राधिकरणने केलेल्या अशा खर्चाची प्रतिपुर्ती राज्यशासनाकडून करण्यास मान्यता देण्यात आली होती. त्यानुषंगाने नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एमआरडी-२०१८/प्र.क्र.१४७/नवि-०७, दि. २०.०२.२०१९ निर्गमित करण्यात आला होता.

बाळासाहेब ठाकरे राष्ट्रीय स्मारकाच्या बांधकामाकरिता महापौर निवासस्थान व परिसरात २ एकर ३० आर क्षेत्रफळाचा भूखंड प्रथमतः उपलब्ध होता. तदपश्चात केरलीया समाज संस्थेचा भूखंड (क्षेत्रफळ ६ आर) वाढीव भूखंड म्हणुन स्मारकाच्या कामासाठी बृहन्मुंबई महापालिकेमार्फत भाडेतत्वावर उपलब्ध झाल्याने, प्रस्तावित स्मारकाच्या आराखड्यामध्ये व संकल्पनेमध्ये सुधारणा करून, नविन स्वरूपात स्मारक प्रकल्प हाती घेण्याचे न्यासामार्फत निश्चित करण्यात आले. सदर स्मारकासाठी प्रत्यक्ष करावयाचे बांधकाम व पुरविण्यात येणारी सोयी-सुविधा या कामांचे प्राधान्यानुसार टप्पा-१ व टप्पा-२ असे वर्गिकरण करून, टप्पा-१ मधील कामासाठी रु.२५० कोटी व टप्पा-२ मधील कामासाठी रु.१५० कोटी असे एकूण रु. ४०० कोटी (सर्व करांसहीत) इतक्या रक्कमेचे सल्लागारामार्फत खर्चाचे ढोबळ अंदाजपत्रक तयार करण्यात आले आहे. सदर अंदाजित रु.४०० कोटी रक्कमेच्या सुधारित प्रस्तावास मान्यता देणेबाबत मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने शासनास विनंती केली आहे.

यानुषंगाने सदर स्मारकाच्या सुधारित प्रस्तावामुळे सल्लागाराने अंदाजित केलेल्या सुधारित रु.४०० कोटी खर्चास मान्यता देण्यास व सदर प्रकल्पाच्या कामाच्या प्राधान्यानुसार टप्पा १ व २

स्वरूपात कामे हाती घेण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. यानुषंगाने नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एमआरडी-२०१८/प्र.क्र.१४७/नवि-०७, दि.२०.०२.२०१९ अधिक्रमित करून सदर स्मारकाच्या सुधारीत प्रस्तावास राज्य शासनाकडून मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :

स्वर्गीय बाळासाहेब ठाकरे यांच्या स्मृती जपण्यासाठी मुंबईतील शिवाजी पार्क, दादर येथील महापौर निवासस्थान परिसरातील जागेवर उभारावयाच्या स्व. बाळासाहेब ठाकरे यांच्या राष्ट्रीय स्मारक प्रकल्पाच्या सुधारित प्रकल्प प्रस्तावाच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे :-

- (१) मुंबईतील महापौर निवासस्थान परिसरातील जागेवर स्व. बाळासाहेब ठाकरे यांच्या राष्ट्रीय स्मारक प्रकल्पाच्या सुधारित प्रकल्प प्रस्तावामुळे खर्चात रु. १०० कोटी पेक्षा जास्त वाढ होत असल्याने सदर प्रकल्पाच्या रु.४०० कोटी खर्चास सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.
- (२) प्रकल्पाच्या कामाच्या प्राधान्यानुसार टप्पा- १ व २ स्वरूपात काम हाती घेण्याबाबत निश्चिती करण्यात आली आहे. सदर प्रकल्पाच्या टप्पा १ मध्ये सर्व इमारतींचे बांधकाम करणे प्रस्तावित असून, यामध्ये स्थापत्य, विद्युत, वातानुकूलितयंत्रणा उभारणी, इमारतीच्या अंतर्गत व बाह्य सजावट, वाहनतळ उभारणी, बागबगिचा तयार करणे, रेनवॉटर हार्वेस्टिंग इत्यादी कामांचा समावेश आहे. टप्पा-१ करिता अंदाजित किंमत रु.२५० कोटी (करांसहित) इतकी आहे. सदर प्रकल्पाच्या टप्पा-२ मध्ये तंत्रज्ञान, लेझर शो, डिजिटल मॅपिंग प्रोजेक्शन, कथा/गोष्टी सांगणे, चित्रपट, व्हर्च्युअल रियलिटी, ऑडिओ व्हिज्युअल आणि तांत्रिक घटक इत्यादी कामे इमारतींचे बांधकाम पूर्णत्वास येत असताना हाती घ्यावयाचे प्रस्तावित आहे. टप्पा २ करिता रु.१५० कोटी (करांसहित) खर्च अपेक्षित आहे. अशा रितीने टप्पा १ व टप्पा २ निहाय कामाचा एकूण रु. ४०० कोटी अंदाजित खर्च निश्चित करण्यात आला आहे. यानुषंगाने सदर प्रकल्पाच्या कामाच्या प्राधान्यानुसार टप्पा १ व २ स्वरूपात काम हाती घेण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (३) मुंबईतील महापौर निवासस्थान परिसरातील जागेवर स्व. बाळासाहेब ठाकरे यांचे राष्ट्रीय स्मारक प्रकल्पासाठी लागणाऱ्या रु.४०० कोटी रक्कमेचा खर्च सुरुवातीस मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने त्यांच्या निधीमधून करावा असे प्राधिकरणास निदेश देण्यात येत आहेत.
- (४) सदर प्रकल्पासाठी मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने केलेल्या अशा खर्चाची प्रतिपुर्ती नगर विकास विभागाच्या लेखाशिर्षाखालील तरतूदीतून करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (५) सदर प्रकल्पाच्या सविस्तर प्रकल्प अहवालास प्रशासकिय व तांत्रिक मान्यतेबाबतची कार्यवाही मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने पूर्ण करावी.

(६) सदर प्रकल्पाचा खर्च रु.४०० कोटीच्या (वास्तुशास्त्रज्ञाच्या शुल्कासहीत) आत राहील याची खबरदारी मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने घ्यावी.

सदरचा शासन निर्णय हा दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी मंत्रिमंडळाने दिलेली मान्यता तसेच नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.३२५/का.१४४४ दिनांक १३.११.२०२० अन्वये व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.१०५/व्यय-३ दिनांक १६.०३.२०२१ अन्वये प्राप्त अभिप्रायानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०३१६१४३६५९०६२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. मा. मंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. मा. राज्यमंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. अपर मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
८. अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. अपर मुख्य सचिव, परिवहन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१३. प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१४. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१५. प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१६. प्रधान सचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१७. सचिव (विशेष प्रकल्प), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१८. सचिव शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१९. सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२०. महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१.
२१. आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
२२. जिल्हाधिकारी मुंबई शहर/मुंबई उपनगरे/ठाणे.

२३. सह सचिव, नगर रचना, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२४. संचालक, नगर रचना, मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, पुणे.
२५. उप सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२६. सहसंचालक, नगर रचना व मुल्य निर्धारण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई.
२७. कार्यासन अधिकारी (नवि-११/२१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२८. निवड नस्ती (नवि-७).